515785 - Borçluya Mühlet Vermek, Borcu Silmekten Daha Mı İyidir?

Soru

Borçlu, borç süresi bitmeden parasını iade etmezse, bu durum alacaklı için her gün sadaka olarak sayılacağı ve zamanı gelir de iade etmezse ve alacaklı ona ekstra süre tanırsa, sadaka sevabının iki katına çıkacağını duydum. Fakat onu affedip asla borcu almamak mı yoksa ödeme süresi bittikten sonra ona ek süre tanıyarak iki kat sadaka sevabı almak mı daha iyi? Bu durum, borçluya ödeme yapması için belirli bir süre belirlememem halinde de geçerli midir? Bu durumda da her gün sadaka sevabı ya da iki kat sevap kazanır mıyım?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Şer'i delillere göre, maddi zorluk yaşayan borçluya mühlet vermek gerekir. Ayrıca bu konuya dair teşvik edilmiştir. Ödeme günü gelinceye kadar alacaklı her gün için sadaka sevabı kazanır. Şayet alacaklı borçluya süre sonunda ek mühlet verirse iki kat sadaka sevabı kazanır.

İkincisi:

Yukarıda belirtilen bilgiler, borcun ertelenmesinin affedilmesinden daha iyi olduğu anlamına gelmez, ancak borcun tamamının veya bir kısmının silinmesi ek süre vermekten daha faziletlidir. Yüce Allah şöyle dedi: “Eğer borçlu darlık içindeyse, ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Eğer bilirseniz, (borcu) sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır.” (Bakara/280)

Kurtubi (3/374) şöyle demiştir: ‘Bu sözlerle Allah, mali zorluk yaşayana sadaka verilmesine teşvik etmiş ve bu durumu ona mühlet vermekten daha hayırlı kılmıştır. El Süddi, İbn Zeyd ve Dahhak’ta bu görüştedir.

Şeyh İbn Useymin Bakara Suresi'nin tefsirinde şöyle demiştir:

Ayetin içerdiği faydalardan bazıları şunlardır: Borcun bağışlanması ve borçluyu ibra etmek, faziletli ve sadaka hükmündedir. Zira Yüce Allah “bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır.” Demiştir. Dolayısıyla borcu silmek sünnet mühlet vermek ise vaciptir. Burada Yüce Allah'ın “bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır.” Buyurması; sünnet, Kur'an'ın metnine göre farzdan daha hayırlıdır. Bunun nedeni, farzın sünnette yer almasıdır, çünkü iflas etmiş veya zorluk içinde olan bir kişiyi borçtan ibra etmek mühlet vermek olup daha fazlasını yapmak demektir. Bu nedenle, bu konuyu bilmeceye dönüştüren ve “farzdan daha iyi bir sünnetimiz var” diyenlerin bilmecesi geçersizdir. Çünkü bu sünnet farzı da içermektedir. Yüce Allah, Kudsi Hadis'inde şöyle buyurduğunda doğruyu söyledi: “Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden bana daha sevimli bir şeyle yaklaşmamıştır."

İbn Kesir r.h, zikredilen âyetin tefsirinde şöyle der:

Yüce Allah iflas edenlere karşı sabırlı olmayı emreder. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: “Eğer borçlu darlık içindeyse, ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin.” Daha sonra borçluyu affetmeye teşvik etmiş ve bunun büyük karşılığı olduğunu bildirmiştir: “Eğer bilirseniz, (borcu) sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır.” (Bakara/280)

Bu bağlamda, borçlunun borcunun tamamının veya bir kısmının affedilmesi daha faziletlidir.

Üçüncüsü:

Son ödeme tarihi belirlenmeyen bir borç, esasen vadesizdir, yani Alacaklı bunu derhal talep edebilir.

İmam Ahmed (Allah ona rahmet etsin) şöyle buyurmuştur: “Her borç hemen geri verilmelidir.”. Yani: ertelenmesina dair anlaşma yapılmadığı takdirde asıl olan hemen iade edilmesidir. (Şerhu'l-Mumti' 9/101).

Görünen odur ki -Allah en iyisini bilir- alacaklı için geçen her gün bir sadaka gibidir ve bu, vadesi gelmiş bir borca benzer.

Ayrıca borcun tamamının veya bir kısmının affedilmesinin borçluya süre vermekten daha iyidir. Hepsinde hayır vardır.

En iyisini Allah bilir.